

Sygnatura akt VI Ca 79/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze VI Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Monika Zych-Anastasow

Sędziowie: SSO Sławomir Kaczanowski , SSO Andrzej Ciążyński

Protokolant: st.sekr.sąd. Magdalena Operacz

po rozpoznaniu w dniu 8 marca 2016 roku w Zielonej Górze

na rozprawie

sprawy z powództwa:

W. S.

przeciwko:

1. **R. N.,**

2. **Skarbowi Państwa – Sąd Rejonowy w Zielonej Górze**

3. **Z. W. (1)**

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego R. N.

od wyroku Sądu Rejonowego w Zielonej Górze

z dnia 26 listopada 2015 roku, sygnatura akt I C 1241/15

1. zmienia zaskarżony wyrok w pkt I, II I IV ten sposób, że nadaje im brzmienie:

I. zasądza solidarnie od pozwanych R. N. i Skarbu Państwa – Sąd Rejonowy w Zielonej Górze na rzecz powoda W. S. kwotę 10.215,80zł (dziesięć tysięcy dwieście piętnaście złotych i osiemdziesiąt groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 22.10.2013 r.;

II. zasądza od pozwanego R. N. na rzecz powoda W. S. ustawowe odsetki od kwoty 10.215,80zł za okres od dnia 21.05.2013 r. do dnia 21.10.2013 r.,

IV. w pozostałym zakresie powództwo w stosunku do pozwanych R.

N. i Skarbu Państwa – Sąd Rejonowy w Zielonej Górze oddala;

2. w pozostałym zakresie apelację oddala,

3. nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanych za postępowanie przed sądem pierwszej i drugiej instancji.

SSO Sławomir Kaczanowski SSO Monika Zych-Anastasow SSO Andrzej Ciążyński

Sygn.akt VI Ca 79/16

UZASADNIENIE

Powód - W. S. - wystąpił z pozwem przeciwko Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Zielonej Górze R. N. oraz Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w Zielonej Górze - wnosząc o solidarnie zasądzenie od pozwanych kwoty 53.697,78zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu i kosztami postępowania. W uzasadnieniu żądania podał, że dochodzona pozwem kwota stanowi sumę bezpodstawnie pobranych kosztów postępowania egzekucyjnego i bezpodstawnie wyegzekwowanej należności.

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu podnosząc, że roszczenie powoda jest bezzasadne.

Pozwany R. N. w odpowiedzi na pozew także wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu. Jednocześnie wniósł o zawiadomienie o toczącym się postępowaniu ubezpieczyciela – (...) S.A. w W. oraz wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanego Z. W. (1). Wskazał, że powód nie wykazał przesłanek ewentualnej odpowiedzialności pozwanego tj. powstania szkody, zaistnienia zdarzenia wyrządzającego szkodę oraz adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy szkodą a zdarzeniem ją powodującym oraz podniósł, że wyegzekwowana kwota została przekazana na rzecz wierzyciela Z. W. (1), prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Handlowo-Produkcyjne (...) z siedzibą w W.. Z ostrożności procesowej pozwany podniósł także zarzut przedawnienia zgłoszonych przez powoda roszczeń.

Postanowieniem z dnia 3.02.2014r. wezwano do udziału w sprawie w charakterze pozwanego Z. W. (1). Zawiadomiono także (...) S.A. II Odział w W. o toczącym się procesie i możliwości przystąpienia do sprawy w charakterze interwenienta ubocznego.

W odpowiedzi na pozew dopozwany Z. W. (1) wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda kosztów procesu podnosząc, że powód nie wytoczył przeciwko niemu powództwa i brak jest jakiegokolwiek podstawy prawnej zasadności roszczenia powoda wobec niego. Ponadto pozwany wskazał, że powód był jego dłużnikiem, został wydany tytuł wykonawczy i świadczenie wyegzekwowano, a stanowiska procesowe pozostałych pozwanych jest zasadne, w tym podniesiony zarzut przedawnienia.

(...) S.A. nie zgłosił interwencji ubocznej, a powód – pismem z dnia 21 kwietnia 2014r. - wskazał, że brak jest podstaw prawnych do dopozwania Z. W. (1), albowiem dochodzi on swojego roszczenia solidarnie od komornika i Skarbu Państwa w oparciu o art.23 ust.1 i 3 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji i na tej podstawie prawnej nie można dochodzić odpowiedzialności od podmiotów innych niż pozwane przez powoda.

Wyrokiem z dnia z dnia 4 listopada 2014r, Sąd Rejonowy w Zielonej Górze (sygn. akt IC 1375/13) powództwo oddalił i zasądził od powoda na rzecz pozwanego R. N. 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu podzielaając zasadność podniesionego zarzutu przedawnienia roszczenia, które to roszczenie - uwzględniając trzyletni termin przedawnienia wynikający z art.442¹k.c. – w ocenie sądu uległo przedawnieniu najpóźniej w dniu 5.12.2009r, a pozew został wniesiony w maju 2013r.

Wyrokiem z dnia 12.06.2015r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze (sygn. akt VI Ca 291/15) - po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez powoda - uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Zielonej Górze. W uzasadnieniu orzeczenia wskazał, że nie podziela stanowiska sądu I instancji, co do istnienia przesłanki niweczącej roszczenie powoda w postaci przedawnienia roszczenia, a przy ponownym

rozpoznaniu sprawy rzeczą sądu będzie ocena materiału dowodowego przedstawionego przez strony pod kątem oceny, czy doszło do bezprawnego zachowania pozwanego komornika, przy uwzględnieniu istnienia prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z dnia 22.06.2012r, czy powód wykazał powstanie szkody, w jakim rozmiarze oraz ocena czy i ewentualnie w jakim zakresie kształtuje się adekwatny związek przyczynowy pomiędzy działaniem komornika i szkodą. Nadto rolą sądu będzie również ustalenie i ocena podstawy ewentualnej odpowiedzialności pozwanego Z. W. (1).

Wyrokiem z dnia z dnia 26 listopada 2015r – po ponownym rozpoznaniu sprawy - Sąd Rejonowy w Zielonej Górze (sygn. akt IC 1241/15) zasądził solidarnie od pozwanych R. N. i Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Zielonej Górze – na rzecz powoda kwotę 53.697,78zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22.10.2013r (pkt I.), zasądził od pozwanego R. N. na rzecz powoda odsetki ustawowe od kwoty 53.697,78zł za okres od dnia 21.05.2013r do dnia 21.10.2013r. (pkt II.), powództwo wobec pozwanego Z. W. (1) oddalił (pkt III.) oraz ustalił, że powód wygrał proces pozostawiając szczegółowe wyliczenie kosztów procesu referendarzowi sądowemu (pkt IV.)

W uzasadnieniu orzeczenia wskazano, że nakazem zapłaty z dnia 23.08.1995 r. (sygn. akt V NG 932/95) Sąd Rejonowy w Zielonej Górze nakazał pozwanemu Rotor Zakład Produkcyjno-Handlowy (...) w Z., aby zapłacił na rzecz powoda R. Przedsiębiorstwo Handlowo-Produkcyjne w W., kwotę 12.159,02 zł. z ustawowymi odsetkami od wskazanych kwot i dat wraz z kwotą 237,78 zł tytułem kosztów sądowych i kwotą 603 zł. tytułem kosztów zastępstwa adwokackiego. Powyższy nakaz zapłaty został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Zielonej Górze z dnia 28.03.1996 r. (sygn. akt VI GC 13/96) z jednoczesnym zasądzeniem od pozwanego na rzecz powoda kwoty 200 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego. W dniu 28.05.1996 r. wskazanemu tytułowi egzekucyjnemu Sąd Wojewódzki w Zielonej Górze nadał klauzulę wykonalności. W dniu 22.06.1999r. - na podstawie wniosku Przedsiębiorstwa Handlowo-Produkcyjnego (...) w W. - pozwany Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Zielonej Górze R. N. - w oparciu o ww. tytuł wykonawczy - wszczął przeciwko W. S. (dłużnikowi) postępowanie egzekucyjne. Postępowanie to było prowadzone pod sygnaturą KM 205/99 i w toku postępowania egzekucyjnego doszło do zajęcia renty powoda. Z tego tytułu do organu egzekucyjnego, aż do kwietnia 2012 r., wpływały środki pieniężne.

Pismem z dnia 1.12.2006 r. powód, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, złożył u komornika wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego wskazując na brak zdolności sądowej wierzyciela oraz pozostawanie prowadzonej egzekucji w oczywistej sprzeczności z treścią tytułu wykonawczego. W uzasadnieniu stanowiska wskazał, że jedynym podmiotem uprawnionym do otrzymania środków uzyskanych w toku egzekucji jest Przedsiębiorstwo Handlowo-Produkcyjne (...) w W., które z dniem 28.06.1996 r. zostało wykreślone z ewidencji działalności gospodarczej, a tym samym brak jest podmiotu uprawnionego do odbioru wyegzekwowanych środków. Pismem z dnia 10.03.2007 r. pozwany komornik wezwał wierzyciela – Z. W. (1) - do wskazania majątku dłużnika oraz poinformował go, że z uwagi na bezskuteczność egzekucji prowadzonej przeciwko dłużnikowi postępowanie zostanie umorzone. W odpowiedzi na wezwanie wierzyciel oświadczył, że nie wyraża zgody na umorzenie postępowania egzekucyjnego. Pismem z dnia 1.08.2008r. Z. W. (1) poinformował komornika, że w związku z likwidacją spółki pod firmą (...) sp. z o. o. (wcześniej również (...) Z. W. (1)) wnosi o przekazywanie środków pieniężnych na jego konto osobiste. Pismem z dnia 22.12.2011r. pełnomocnik powoda złożył ponowny wniosek o umorzenie prowadzonego postępowania egzekucyjnego. Podnosił brak zdolności sądowej wierzyciela oznaczonego w nakazie zapłaty oraz wykreślenie wierzyciela z ewidencji działalności gospodarczej i podkreślał, że wskazane w orzeczeniach sądu Przedsiębiorstwo Handlowo-Produkcyjne (...) w W. nie jest ani osobą fizyczną, ani prawną, czy też jednostką organizacyjną, a tym samym nie ma zdolności sądowej określonej w art.64 k.p.c.

W dniu 15.03.2012r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Zielonej Górze R. N. wycofał zajęcie renty dłużnika W. S., a postanowieniem z dnia 16.04.2012 r. - na podstawie art. 824 §1 pkt 2 k.p.c. - umorzył postępowanie egzekucyjne w sprawie KM 288/99. Jednocześnie ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 10.215,80zł i obciążył nimi dłużnika. W. S. wniósł skargę na w/w postanowienie w części dotyczącej ustalenia kosztów postępowania egzekucyjnego oraz obciążenia nimi dłużnika podnosząc, że tytuł wykonawczy został wydany na rzecz podmiotu nieposiadającego zdolności sądowej oraz procesowej, a wszczęta egzekucja toczyła się na rzecz osoby fizycznej niewymienionej w tytule wykonawczym i mimo zgłaszania tych zastrzeżeń komornik kontynuował egzekucję, a

postanowienie o umorzeniu wydał dopiero 16.04.2012r. Dłużnik nie może więc ponosić konsekwencji wadliwie prowadzonych czynności organu egzekucyjnego.

Prawomocnym postanowieniem z dnia 22.06.2012r. Sąd Rejonowy w Zielonej Górze (sygn. akt IX Co 1813/12) uchylił zaskarżone postanowienie z dnia 16.04.2012r w całości i zniósł postępowanie egzekucyjne w sprawie KM 288/99, poczynając od wezwania do uzupełnienia wniosku z dnia 25.06.1999r.

W toku prowadzonego postępowania egzekucyjnego KM 288/99 wyegzekwowano od powoda W. S. łącznie 53.697,78 zł, w tym kwotę 43.481,98 zł należności głównej wraz z odsetkami, którą przekazano wierzycielowi oraz kwotę 10.215,80 zł kosztów egzekucyjnych. Pismem z dnia 29.10.2012 r. powód wezwał pozwanego komornika do zwrotu kwoty 53.697,77 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wezwania, a w odpowiedzi - pismem z dnia 7.11.2012r. - komornik poinformował powoda o braku podstaw prawnych do uwzględnienia zgłoszonego żądania.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne sąd wskazał, że powód swoje roszczenie opierał o art.23 ust.1 i 3 ustawy z dnia 29.08.1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, zgodnie z którym komornik jest obowiązany do naprawienia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu czynności (ust.1), a solidarnie z komornikiem odpowiedzialny za szkodę jest Skarb Państwa (ust.3), co stanowi konsekwencję wyrażonej w art.417 §1 k.c., zasady odpowiedzialności Skarbu Państwa za niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Odpowiedzialność odszkodowawcza komornika przewidziana w art.23 ust.1 u.k.s.e. jest odpowiedzialnością deliktową za działanie niezgodne z prawem, bez względu na zawinienie komornika, przy czym nie każde naruszenie prawa będzie stanowiło podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej, ale jedynie takie, które stanowiło warunek konieczny powstania szkody i którego normalnym następstwem w danych okolicznościach jest powstanie szkody.

Dla przypisania komornikowi odpowiedzialności odszkodowawczej należy wykazać: powstanie szkody (1), zaistnienie zdarzenia wyrządzającego szkodę (2) oraz adekwatny związek przyczynowy pomiędzy szkodą a zdarzeniem ją powodującym (3), przy czym - zgodnie z treścią art.361 §1 k.c. - zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Szkodą jest uszczerbek w prawnie chronionych dobrach poszkodowanego, a wielkość uszczerbku wyznacza różnica między rzeczywistym stanem dóbr poszkodowanego a stanem hipotetycznym, gdyby do owego zdarzenia nie doszło. Według powoda jego szkodą była wyegzekwowana łączna kwota 53.697,78zł, w tym kwota 43.481,98zł należności głównej wraz z odsetkami, którą przekazano wierzycielowi oraz kwota 10.215,80zł kosztów egzekucyjnych, przy czym wyegzekwowanie tych kwot z majątku powoda potwierdził komornik w piśmie z dnia 16.04.2013r. i skoro pozwany komornik pomniejszył majątek powoda o ww. kwotę, to niewątpliwie kwota ta stanowi szkodę, jakiej doznał powód w następstwie bezprawne działanie pozwanego komornika, a o takim charakterze tego działania przesądza prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z dnia 22.06.2012r. Postanowieniem tym sąd zniósł postępowanie egzekucyjne w sprawie KM 288/99, poczynając od wezwania do uzupełnienia wniosku z dnia 25.06.1999r., a w uzasadnieniu wskazał, że komornik nie powinien był w ogóle wszcząć egzekucji, albowiem wierzyciel nie miał zdolności sądowej. Powyższe postanowienie nie zostało zaskarżone przez pozwanego komornika, a nadto sam komornik, wydając postanowienie z dnia 16.04.2012r. o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, jako podstawę orzeczenia wskazał przepis art.824 §1 pkt 2 k.p.c. (brak zdolności sądowej dłużnika lub wierzyciela). Tymczasem okoliczność braku zdolności sądowej wierzyciela była podnoszona przez dłużnika już w 2006r.i komornik winien był ją badać już po wszczęciu postępowania egzekucyjnego, albowiem przy nadaniu klauzuli wykonalności jest to obowiązek sądu. W przywoływanym przez pozwanego komornika przepisie art.804 k.p.c. jest mowa o braku wymogu badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym, co jednak nie wyłącza obowiązku organu egzekucyjnego badania tytułu pod względem formalnym, w tym także tego, czy zachodzi identyczność osób w nim wymienionych z osobami występującymi w postępowaniu egzekucyjnym, jako dłużnik i wierzyciel. Tymczasem w tytule wykonawczym - jako wierzyciel - było wskazane R. Przedsiębiorstwo Handlowo Produkcyjne w W., który to podmiot nie był osobą fizyczną ani prawną, czy też jednostką organizacyjną posiadającą zdolność prawną tylko nazwą, pod jaką działalność gospodarczą prowadził przedsiębiorca Z. W. (1). Dodatkowo - na co powód również zwracał uwagę - działalność ta została wykreślona z ewidencji działalności gospodarczej z dniem 28.06.1996r., a więc miesiąc po

nadaniu klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu. W tej sytuacji prowadzenie postępowania egzekucyjnego w sprawie KM 288/99 należy uznać za niezgodne z prawem działanie pozwanego komornika sądowego.

Na uznanie związku przyczynowego między bezprawnym działaniem komornika a powstaniem szkody po stronie powoda nie wpływa fakt, że powód miał zadłużenie wobec (...) Przedsiębiorstwo Handlowo Produkcyjne (...) oraz fakt, że powód nigdy nie podejmował działań zmierzających do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego stanowiącego podstawę prowadzonej przeciwko niemu egzekucji. W wyroku z dnia 10 lutego 2010 r. (V CSK 272/09) Sąd Najwyższy stwierdził, że „niedopuszczalne jest, co do zasady, powołanie się przez osobę, której bezprawne działanie lub zaniechanie doprowadziło do uszczerbku majątkowego na to, iż dana szkoda nastąpiłaby także wskutek późniejszego zdarzenia, stanowiącego tzw. przyczynę rezerwową. W szczególności jest to niedopuszczalne w sytuacji, gdy szkoda została wyrządzona w wyniku bezprawnej egzekucji sądowej. Pozwany o naprawienie szkody nie może powołać się na to, że w wyniku jego zgodnego z prawem zachowania się, poszkodowany doznałby takiego samego uszczerbku, gdy rzeczywiste zachowanie się pozwanego stanowiło naruszenie norm mających zapobiegać tej szkodzi. Przekazanie wierzycielowi przez komornika kwot ściągniętych od dłużnika w wyniku uznanej za bezprawną egzekucji nie może spowodować zmniejszenia lub wygaśnięcia zadłużenia dłużnika. Skutek taki może mieć tylko egzekucja, której prawna skuteczność nie została podważona (art.452 k.c.)” W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy podkreślił, że przeważającym pozostaje stanowisko, iż niedopuszczalne jest - co do zasady - powołanie się przez osobę, której bezprawne działanie lub zaniechanie doprowadziło do uszczerbku majątkowego na to, że dana szkoda nastąpiłaby także wskutek późniejszego zdarzenia, stanowiącego tzw. przyczynę rezerwową. W szczególności jest to niedopuszczalne w sytuacji, gdy szkoda została wyrządzona w wyniku bezprawnej egzekucji sądowej. Komornik prowadzący bezprawnie egzekucję nie może więc powoływać się na to, że także legalnie prowadzona egzekucja spowodowałaby taki sam skutek w postaci ściągnięcia sum należnych wierzycielowi. Skoro bowiem zasady proceduralne prowadzenia egzekucji sądowej zostały ustanowione po to, by zminimalizować możliwość wyrządzenia szkody, to naruszenie tych zasad, stanowiących gwarancje proceduralne, nie może być uznane za nieistotne prawnie tylko dlatego, że działanie z ich uwzględnieniem doprowadziłoby do takiego samego skutku materialnoprawnego. Byłoby to zaprzeczeniem spójności i racjonalności systemu prawnego i prowadziłoby w istocie do sankcjonowania prowadzenia egzekucji z pominięciem przepisów prawa, a więc podważałoby celowość ustanawiania jakichkolwiek zasad i ograniczeń w tym względzie.

Podzielając powyższe stanowisko i zawarte w jego uzasadnieniu argumenty jak też uwzględniając, że analiza dokumentów znajdujących się w aktach KM 288/99 budzi wątpliwości, czy kwoty egzekwowane od powoda były rzeczywiście przekazywane na poczet zadłużenia, jakie miał W. S. wobec Z. W. (2) (...) (wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego w imieniu (...) podpisał Z. W. (2), kolejne pismo z 25.01.2000r. z nagłówkiem firmy (...) zostało podpisane przez B. W., a w piśmie z 1.08.2008r. Z. W. (2) poinformował komornika o likwidacji (...) Sp. z o.o. i wniósł o przekazywanie należności na jego konto osobiste) oraz uwzględniając, że postępowanie egzekucyjne prowadzone przez pozwanego komornika sądowego w sprawie KM 288/99, na mocy prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z dnia 22.06.2012r., zostało zniesione, należało uznać, że wszelkie czynności podjęte w tym postępowaniu były przeprowadzone z naruszeniem prawa, a wyegzekwowana od powoda kwota doprowadziła do powstania szkody w majątku powoda i w tym stanie rzeczy - na podstawie art.23 ust.1 i 3 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji – zasądzono od pozwanych R. N. i Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego w Zielonej Górze - na rzecz powoda W. S. kwotę 53.697,78zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22.10.2013r.

Jednocześnie uwzględniono, że przewidziana w art.23 ust. 3 ustawy z 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji solidarna odpowiedzialność Skarbu Państwa i komornika nie uzasadnia automatycznego naliczania odsetek ustawowych w stosunku do obu tych podmiotów od tej samej daty (podobnie wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 11 lipca 2013 r. w sprawie I ACa 103/13), a stosownie do art.359 §1 k.c. odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu, natomiast z art.481 §1 k.c. wynika, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, to wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Nadto rozstrzygając o odsetkach należy

kierować się również treścią art.455 k.c., zgodnie z którym, jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. W przedmiotowej sprawie powód - przed wytoczeniem powództwa - wystosował wezwanie do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem jedynie do pozwanego komornika sądowego, natomiast o wysokości roszczenia i jego podstawach pozwany Skarb Państwa dowiedział się dopiero z doręzonego mu odpisu pozwu. Uwzględniając więc, że doręczenie to miało miejsce w dniu 21.10.2013r., odsetki od tego pozwanego należne są od dnia następnego, natomiast pozwany R. N., któremu doręczono przedsądowe wezwanie do zapłaty, jest zobowiązany do zapłaty odsetek od dnia wniesienia pozwu, albowiem w tej dacie znana była wysokość szkody.

Powództwo wobec Z. W. (2) podlegało oddaleniu przy uwzględnieniu, że powód nigdy nie wytoczył pozwu przeciwko temu pozwanemu, a swoje roszczenie opierał jednoznacznie o przepisy ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, natomiast wezwanie Z. W. (2) do wzięcia udziału w sprawie w charakterze pozwanego nastąpiło na wniosek pozwanego komornika sądowego, który wniosku tego nie cofnął.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 108 §1 k.p.c. zgodnie z którym sąd może rozstrzygnąć jedynie o zasadach poniesienia przez strony kosztów procesu, pozostawiając szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Zielonej Górze – R. N.. Zaskarżył wyrok w zakresie pkt I, II i IV w całości zarzucając: sprzeczność istotnych ustaleń sądu z materiałem dowodowym przez błędne przyjęcie, że powód wykazał przesłanki niezbędne do zasądzenia kwoty dochodzonej pozwem, w szczególności, że wykazał szkodę oraz, że szkoda wynosi kwotę dochodzoną pozwem podczas, gdy powód nie wykazał szkody oraz adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy prowadzonym przez komornika postępowaniem egzekucyjnym, a szkodą, której naprawienia powód się domaga; nieuwzględnienie faktu, że postanowienie sądu z dnia 22.06.2012r zapadło, gdy cała egzekwowana w sprawie KM 288/99 należność została ściągnięta i przekazana wierzycielowi, a tym samym nie można uznać, że postanowienie to przesądza kwestię bezprawności działania komornika, a nadto postanowienie to zostało wydane w sytuacji, gdy skarga dotyczyła wyłącznie kosztów postępowania, a komornik nie mógł zaskarżyć postanowienia w zakresie, w jakim postępowanie egzekucyjne zostało zniesione. Apelujący zarzucił również naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, to jest art.233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów wyznaczonej logicznym rozumowaniem i zasadami doświadczenia życiowego oraz nierozważenie wszystkich okoliczności sprawy prowadzących w efekcie do niezgodności ustaleń faktycznych z materiałem dowodowym w sprawie i w konsekwencji bezzasadne ustalenie, że powód wykazał zarówno szkodę jak i adekwatny związek przyczynowy oraz naruszenie art.328 k.p.c. poprzez wadliwe sporządzenie uzasadnienia i brak wskazania dowodów w oparciu o które ustalono, że powód poniósł szkodę oraz, że wynosi ona kwotę dochodzoną pozwem.

W oparciu o powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie w całości roszczeń powoda oraz zasądzenie od powoda na rzecz apelującego pozwanego kosztów postępowania, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z uwzględnieniem kosztów postępowania, a w uzasadnieniu apelacji rozwinął argumenty na poparcie zarzutów postawionych w części wstępnej apelacji.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego. W uzasadnieniu stanowiska powód wskazał, że podniesione zarzuty są niezasadne, a orzeczenie sądu pierwszej instancji opiera się na pełnej ocenie okoliczności faktycznych i w świetle bezprawnej egzekucji sądowej jest prawidłowe.

Pismem z dnia 15 stycznia 2016r pozwany Skarb Państwa – Sąd Rejonowy w Zielonej Górze –wniósł, by na podstawie art. 378 k.p.c. w razie uwzględnienia apelacji rozpoznać sprawę również na jego rzecz.

Sąd odwoławczy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności wskazać należy, że kontrola instancyjna nie dała podstaw do stwierdzenia nieważności w sprawie, a tym samym dalszy zakres kognicji sądu odwoławczego wyznaczała treść orzeczenia oraz zakres zarzutów podniesionych w apelacji, przy jednoczesnym uwzględnieniu, że sąd drugiej instancji jest nie tylko instancją kontrolną, ale także merytoryczną, a tym samym jest nie tylko uprawniony, ale i zobowiązany do rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału i dokonania własnej oceny prawnej.

W przedmiotowej sprawie sąd odwoławczy podziela w całości i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne poczynione przez sąd pierwszej instancji, albowiem znajdują one potwierdzenie w materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie. Niespornym bowiem pozostało, że powód domagał się zasądzenia od pozwanych solidarnie - Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Zielonej Górze R. N. oraz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Zielonej Górze - kwoty 53.697,78zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu, a zgłoszone przez powoda roszczenie odszkodowawcze zostało oparte o zarzut bezpodstawności postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez pozwanego komornika pod sygn. akt KM 288/99, w ramach którego wyegzekwowano od powoda kwotę 43.481,98zł należności głównej wraz z odsetkami, którą przekazano wierzycielowi oraz kwotę 10.215,80zł kosztów egzekucyjnych. Poza sporem pozostała również okoliczność, że prawomocnym postanowieniem z dnia 22.06.2012r. Sąd Rejonowy w Zielonej Górze uchylił postanowienie komornika z dnia 16.04.2012r w całości oraz zniósł postępowanie egzekucyjne w sprawie KM 288/99 poczynając od wezwania do uzupełnienia wniosku z dnia 25.06.1999r.

W ramach dokonanej oceny prawnej zgłoszonego żądania, przy uwzględnieniu przesądzonej niezasadności podniesionego zarzutu przedawnienia roszczenia, sąd pierwszej instancji, odwołując się przy tym do stanowiska Sądu Najwyższego zawartego w wyroku z dnia 10 lutego 2010 r. wskazał, że skoro postępowanie egzekucyjne prowadzone przez pozwanego komornika sądowego w sprawie KM 288/99, na mocy prawomocnego postanowienia z dnia 22.06.2012r., zostało zniesione, to wszystkie czynności podjęte w tym postępowaniu były przeprowadzone z naruszeniem prawa i w konsekwencji cała wyegzekwowana kwota (53.697,78zł) stanowi szkodę w majątku powoda, za którą to szkodę pozwani odpowiadają na podstawie art.23 ust.1 i 3 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji.

Jednakże – zdaniem sądu drugiej instancji – stanowisko, że w okolicznościach sprawy powództwo winno podlegać uwzględnieniu co do całości kwoty dochodzonej pozwem, a więc co do kwoty 53.697,78 zł nie jest oceną właściwą.

Już w przywołanym wyroku z dnia 10 lutego 2010 r. Sąd Najwyższy podkreślił, że od zaprezentowanego stanowiska dopuszczalne są wyjątki, co ma bezpośredni związek z faktem, że skuteczność odwołania się do przyczyny rezerwowej powstania szkody zależy od konkretnych okoliczności występujących w sprawie. Zaznaczyć przy tym należy, że sama przyczyna rezerwowa jest rozpatrywana jako zdarzenie, które może prowadzić do ograniczenia zakresu odszkodowania i bierze się ją „pod uwagę dopiero przy ocenie przesłanki wystąpienia szkody, co umożliwi w pewnych wypadkach uwzględnianie indywidualnych okoliczności sprawy i może doprowadzić do oddalenia powództwa w części lub w całości” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2014 r. (III CSK 152/13, LEX nr 1463869), natomiast sam proces szacowania szkody wymaga ustalenia sytuacji majątkowej, w której wierzyciel znajduje się po wyrządzeniu szkody i następnie porównania jej z sytuacją, w której by się znajdował, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Nadto w uchwale z dnia 18 grudnia 1992r (III CZP 152/92 LEX nr 9091) Sąd Najwyższy wskazał, że zdolność sądową, także w postępowaniu przed sądem gospodarczym, ma osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą, a nie nazwa (firma) pod jaką występuje ona w obrocie, a w uchwale z dnia 23 lutego 1995 r. (III CZP 11/95 LEX nr 9210) podniósł, iż przewidziany w art.804 k.p.c. zakres związania organu egzekucyjnego treścią tytułu wykonawczego wyklucza możliwość badania przez tenże organ, czy tytuł wykonawczy został wydany w stosunku do podmiotu nie mającego zdolności sądowej.

W przedmiotowej sprawie nie było sporne, że to Z. W. (2) prowadził Przedsiębiorstwo Handlowo-Produkcyjne (...) w W., a powód był jego dłużnikiem. Niewątpliwym także było, że zarówno w postępowaniu sądowym jak i w postępowaniu egzekucyjnym występował Z. W. (2), który dokonywał określonych czynności pod oznaczeniem - Przedsiębiorstwo Handlowo-Produkcyjne (...) w W.. Niespornym także pozostało, że tytuł wykonawczy, w oparciu o który egzekucja była prowadzona, jako wierzyciela wskazywał Przedsiębiorstwo Handlowo-Produkcyjne (...) w W. i nigdy nie został uchylony, a kwoty wyegzekwowane w postępowaniu KM 288/99 zostały przekazane przez komornika

do rąk Z. W. (2), który zaliczył je na poczet zadłużenia powoda i powyższe okoliczności wprost potwierdził w toku niniejszego postępowania. W konsekwencji zobowiązanie powoda wobec jego wierzyciela – co nie było kwestionowane - zostało spełnione. Tym samym przy ustalaniu wysokości szkody (art.361 k.c.) należało uwzględnić, że samo zaciągnięcie zobowiązania i powstanie długu oznacza "zarezerwowanie" w majątku dłużnika określonych aktywów na poczet świadczenia, którego spełnienie staje się bezwzględnie konieczne w terminie wymagalności, a kwota zasądzona tytułem wykonawczym stanowiła pasywa majątku powoda i na skutek uchylecia działań komornika nie doszło do zwiększenia tych pasywów, albowiem niesporne zobowiązania powoda nie uległy zwiększeniu. Nie powstały nowe długi ani nie uległy powiększeniu długi istniejące. Tak więc w sferze interesów majątkowych powoda, działania komornika w odniesieniu do wyegzekwowanej i przekazanej na rzecz wierzyciela kwoty 43.481,98zł (należność główna wraz z odsetkami) nie spowodowało szkody, albowiem w majątku powoda - w istocie - nie pojawił się uszczerbek majątkowy, bo do takiego uszczerbku nie można zaliczyć sytuacji, w której dochodzi do likwidacji istniejącego i określonego pasywa. Zaznaczyć należy, że komornik wszczął i prowadził egzekucję w oparciu o tytuł wykonawczy i fakt, że w tytule wykonawczym w sposób nieprecyzyjny określono wierzyciela, w okolicznościach sprawy, sam w sobie nie przesądza o powstaniu szkody, bowiem ta nieprecyzyjność – bez żadnej szkody dla tytułu wykonawczego i prowadzonego postępowania egzekucyjnego - mogła być usunięta chociażby w drodze sprostowania wyroku w zakresie oznaczenia powoda.

R. – zdaniem sądu odwoławczego – apelacja pozwanego komornika, z uwagi na częściową zasadność podniesionych w niej zarzutów, zasługuje na częściowe uwzględnienie, bo o ile prawomocne postanowienie sądu z dnia 22.06.2012r. znoszące postępowanie egzekucyjne w sprawie KM 288/99 wskazuje na bezprawność egzekucji, to przy uwzględnieniu wskazanych w uzasadnieniu okoliczności, brak jest podstaw do przyjęcia, że szkoda powoda wynosi kwotę dochodzoną pozwem. Niespornym bowiem pozostało, że wyegzekwowana kwota 43.481,98zł stanowiła zobowiązanie określone tytułem wykonawczym i została przekazana wierzycielowi. Tym samym doszło do likwidacji pasywa istniejącego w majątku powoda, a on sam nie może być uznany w tym zakresie za uboższego.

Inaczej jednak przedstawia się kwestia pobranych przez komornika kosztów egzekucyjnych w kwocie 10.215,80zł, albowiem postanowieniem z dnia 22.06.2012r. uchylono postanowienia komornika z dnia 16.04.2012r w całości, co spowodowało, że brak jest jakiegokolwiek podstawy prawnej uzasadniającej pobranie przez komornika ww. kwoty, a w konsekwencji powyższa kwota stanowi wyraz zubożenia powoda.

Biorąc więc powyższe pod uwagę, przy jednoczesnym podzieleniu stanowisko sądu pierwszej instancji w zakresie odpowiedzialności pozwanego komornika oraz Skarbu Państwa co do żądania odsetkowego – na podstawie art.386 §1 k.p.c. - zmieniono zaskarżony wyrok w pkt I. w ten sposób, że zasądzono solidarnie od pozwanych R. N. i Skarbu Państwa – Sąd Rejonowy w Zielonej Górze - na rzecz powoda kwotę 10.215,80zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22.10.2013 r.; w pkt II. w ten sposób, że zasądzono od pozwanego R. N. na rzecz powoda ustawowe odsetki od kwoty 10.215,80zł za okres od dnia 21.05.2013 r. do dnia 21.10.2013 r. oraz w pkt IV w ten sposób, że nadano mu nowe brzmienie orzekając o oddaleniu powództwa w pozostałym zakresie w stosunku do pozwanych R. N. i Skarbu Państwa – Sąd Rejonowy w Zielonej Górze (pkt 1 sentencji wyroku).

W pozostałym zakresie apelację - na podstawie art.385 k.p.c. – oddalono (pkt 2 sentencji wyroku).

Jednocześnie postanowieniem zawartym w pkt 3 sentencji wyroku nie obciążono powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanych zarówno za postępowanie przed sądem odwoławczym jak i przed sądem pierwszej instancji, a podstawą rozstrzygnięcia w tym zakresie stał się art.102 k.p.c. zgodnie z którym sąd, w wypadkach szczególnie uzasadnionych, może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Powyższa regulacja ustawowa daje swobodę przy rozstrzyganiu o kosztach procesu przez odwołanie się do zasady słuszności, będącej odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik postępowania, przy czym przepis ten nie konkretyzuje pojęcia wypadków „szczególnie uzasadnionych”, pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi. W tym zakresie wzięto pod uwagę, że powód odwoływał się do okoliczności związanych z odpowiedzialnością wynikającą z bezprawności prowadzonej egzekucji, jednakże ten aspekt, przy uwzględnieniu podnoszonych przez pozwanych okoliczności, ostatecznie nie

doprowadził do uwzględnienia żądania w całości, a kwestie związane z przyczyną rezerwową i jej wpływem na zakres odpowiedzialności odszkodowawczej nie są jednomyślnie ujmowane w dorobku orzecznictwa i literatury. W konsekwencji obciążenie powoda obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanych kosztami postępowania, jako prostego skutku częściowego uwzględnienia wniesionej apelacji, a w konsekwencji oddalenia powództwa na poziomie ca $\frac{3}{4}$ roszczenia, byłoby rozstrzygnięciem naruszającym poczucie sprawiedliwości sądu orzekającego, co legło u podstaw uznania, że w sprawie wystąpił wypadek szczególnie uzasadniony w rozumieniu art.102 k.p.c.

SSO A. C. SSO M. Z.-A. S.. K.